శ్రీమదాంధ్ర మహా భారతము

(తేట తెలుగు వచనం లో)

సంస్కృత మూలం
భగవాన్ వేదవ్యాసమహర్షి.

తెలుగు మూలం
శ్రీ నన్నయభట్టారకుడు, శ్రీ ఎఱ్ఱాప్రగడ, శ్రీ తిక్కనసోమయాజి.
(కవిత్రయం).

శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ

శుక్లామ్బరధరం విష్ణుం శశి వర్ణం చతుర్భుజం।
ప్రసన్న వదనం ధ్యాయేత్ సర్వ విఘ్నోప శాంతయే॥

వ్యాసం వసిష్ఠ నప్తారం శక్తేః పౌత్రమకల్మషం।
పరాశరాత్మజం వందే శుకతాతం తపోనిధిమ్॥
వ్యాసాయ విష్ణురూపాయ వ్యాసరూపాయ విష్ణవే।
నమోవై బ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయ నమోనమః॥
అవికారాయ శుద్ధాయనిత్యాయ పరమాత్మనే।
సదైక రూప రూపాయ విష్ణవే సర్వ జిష్ణవే॥
యస్య స్మరణ మాత్రేణ జన్మ సంసార బంధనాత్।
విముచ్యతే నమస్తస్మై విష్ణవే ప్రభవిష్ణవే॥

మంగళ శ్లోకం

శ్రీ వాణీ గిరిజా శ్చిరాయ దధతో వక్షోముఖాఙ్గేషు యే।
లోకానాం స్థితి మావహ న్త్యవిహతాం స్త్రీపుంసయోగోద్భవాం।
తే వేదత్రయమూర్తయ స్త్రిపురుషా స్సంపూజిత వస్సురై।
ర్భూయాసుః పురుషోత్తమామ్బుజభవ శ్రీకన్ధరా శ్శ్రేయసే.॥

★★★

శ్రీమదాంధ్ర మహా భారతము

ఆది పర్వము

ప్రథమాశ్వాసము.

విమలాదిత్యుని కుమారుడు రాజరాజనరేంద్రుడు రాజమహేంద్ర వరమును రాజధానిగా చేసుకొని వేంగీ రాజ్యమును పరిపాలిస్తున్నాడు. రాజరాజనరేంద్రుని ఆస్థానంలో ఆపస్తంభ సూత్రుడు, ముద్గల గోత్రంలో పుట్టినవాడు, సుజనుడు అయిన నన్నయభట్టారకుడు ఆస్థాన కవీంద్రుడుగా ఉండేవాడు.

ఒకరోజు రాజరాజనరేంద్రుడు నన్నయభట్టును చూచి ఈ విధంగా అన్నాడు. “మహానుభావా! మీరు చెప్పేటువంటి పురాణములు ఎన్నో విన్నాను. అర్థశాస్త్రముల గురించి తెలుసుకున్నాను. ఉదాత్త రసంతో కూడిన కావ్యములు నాటకములు ఎన్నో చూచాను. నా మనసంతా భక్తితో నిండిపోయింది. కాని ఎన్ని విన్నా మహాభారతము విన్నదానితో సాటి రాలేదు. నా మనసు మహాభారత కావ్యము మీదనే లగ్నమయింది. నాకు ఎప్పుడూ మహాభారతము వినవలెనని కుతూహలముగా ఉంటుంది. ఎందుకంటే మా పూర్వులైన పాండవుల చరిత్ర తెలుసుకోడం నాకు ఎంతో ప్రీతి పాత్రమైనది. కాని మహాభారతము సంస్కృతములో ఉంది. దానిని దయచేసి తెలుగులో రాయండి.” అని అర్థించాడు రాజరాజనరేంద్రుడు.

“మహారాజా! మహాభారతమును తెలుగులో రాయడమంటే ఆకాశంలో చుక్కలు లెక్కబెట్టడం లాంటిది. నా వల్ల అవుతుందా అని సందేహంగా ఉంది.

అయినా తమరు ఆజ్ఞాపించారు కాబట్టి ప్రయత్నిస్తాను." అని పలికాడు నన్నయభట్టు.

త్రిమూర్తులను, గణపతిని, కుమారస్వామిని, లక్ష్మి,సరస్వతి,పార్వతులను, సమస్త దేవతలను మనసులో తల్చుకున్నాడు. వారికి నమస్కారం చేసాడు. ఆది కవి వాల్మీకికి, పరాశరుని కుమారుడైన వేదవ్యాసునికి మనసులోనే నమస్కారం చేసాడు. తన కంటే ముందు ఉన్న అందరు కవులకు నమస్కరించాడు. తన సహపాఠి అయిన నారాయణభట్టు సాయం తీసుకున్నాడు. ఆ ప్రకారంగా నన్నయభట్టు మహాభారతమును తెలుగులో రచించడానికి ఉద్యుక్తుడైనాడు. ఈ మహాభారత కథాక్రమము ఎలాంటిది అంటే...........

నైమిశారణ్యంలో శౌనకుడు అనే కులపతి ఉన్నాడు. ఆయన లోక హితం కోసరము 12 సంవత్సరములు నడిచేసత్రయాగము చేయడానికి సంకల్పించాడు. ఆ సమయంలో రోమహర్షుణుని కుమారుడు అయిన ఉగ్రశ్రవసుడు అనే సూతుడు-(పురాణ కథలు చెప్పేవాడు) వచ్చాడు. అక్కడ ఉన్న మహామునులకు నమస్కరించాడు. శౌనకాది మహామునులందరూ ఆ సూతుని వలన పురాణ కథలు వినవలెనని ఉత్సాహంగా ఉన్నారు. ఆ మునులను చూచి ఆ సూతి ఇలా అన్నాడు.

"అయ్యా! నేను వ్యాసుని శిష్యుడైన రోమహర్షణుని కుమారుడను, ఉగ్రశ్రవసుడు అనే పేరుగల సూతుడను. నేను అనేక పురాణ గాథలు చెప్పగలను. నా వలన మీరు ఏ పురాణ గాథ వినవలెనని కుతూహల పడుతున్నారో తెలపండి." అని అడిగాడు.

ఆ మాటలకు మునులు ఇలా అన్నారు. "ఏది వింటే మాకు అన్ని విషయాలు తెలుస్తాయో, ఏ కథ హృద్యంగా ఉంటుందో, ఏ కథ వింటే పాపాలు తొలగిపోతాయో ఆ కథమాకు వినిపించండి." అని అడిగారు. అప్పుడు సూతుడు మహాభారత కథను చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

పూర్వము వేదములన్ని ఒకటిగా ఉండేవి. వాటిని వ్యాసుడు ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము, అధర్వణవేదము అని విభజించాడు. తరువాత తన శిష్యులైన పైలుడు, వైశంపాయనుడు సుమంతుడు, జైనుడు అనే వారలను నియమించి చతుర్వేదములకు సూత్రాలు రాయించాడు. దాని వలన వ్యాసుడు వేదవ్యాసుడు అని ప్రసిద్ధి చెందాడు.

తరువాత వేదవ్యాసుడు బ్రహ్మచేత ఆజ్ఞాపించబడి, అష్టాదశ (18)పురాణములను, నీతి శాస్త్రము, ధర్మ శాస్త్రము, అర్థశాస్త్రము, తత్త్వశాస్త్రములను, వేదములు, వేదాంతములు (అనగా ఉపనిషత్తులు) వాటి మీద వ్యాఖ్యానములను, ధర్మార్థకామమోక్షములు, అరిషడ్వర్గములు వాటికి సంబంధించిన విషయములో కూడిన కథలను, నాలుగు యుగములలో ఉన్న రాజుల వంశముల చరిత్రలను, నాలుగు వర్ణములు, నాలుగు ఆశ్రమ ధర్మములు వాటి క్రమములను, ఎల్ల దేవతలతో పూజింపబడే శ్రీకృష్ణుని మాహాత్మ్యమును, పాండవులు మొదలగు భారతవీరుల మహాగుణములను, క్రోడీకరించి, తన యొక్క విమలమ్మైన జ్ఞానము, వాక్కులు ప్రకాశిస్తూ ఉండగా, సంస్కృతంలో మహా భారతము అనే మహా గ్రంధమును రచించాడు.

ఆ మహా భారతమును ధర్మ తత్త్వజ్ఞులు ధర్మశాస్త్రము అనియు, అధ్యాత్మవిదులు వేదాంత గ్రంధమని, నీతి విచక్షణులు నీతి శాస్త్రమని, కవీంద్రులు మహాకావ్యమని, లాక్షణికులు సర్వలక్షణ గ్రంధమని, ఐతిహాసికులు

ఇతిహాసమని, పౌరాణికులు అన్ని పురాణముల సముదాయమనీ, ప్రశంశించారు.

వ్యాసభారతంలో మొత్తం 100 పర్వములు ఉన్నవి. అవి
1. పౌష్యము 2.పౌలోమము, 3. ఆస్తీకము, 4. ఆదివంశావతారము,
5.సంభవపర్వము, 6.జతుగృహదాహము, 7.హైండింబము, 8.బకవధ,
9.చైత్రరథము, 10.ద్రౌపదీస్వయంవరము, 11.వైవాహికము,
12.విదురాగమనము, 13.రాజ్యార్థలాభము, 14. అర్జున తీర్థయాత్ర,
15.సుభద్రాకల్యాణము, 16.హరణ హారిక, 17.ఖాండవదహనము,
18.మయదర్శనము, 19.సభాపర్వము, 20. మంత్రపర్వము,
21.జరాసంధవధ, 22.దిగ్విజయము, 23.రాజసూయము,
24.బర్ఘా భిహరణము, 25.శిశుపాలవధ, 26.ద్యూతము, 27.అనుద్యూతము,
28. ఆరణ్యము, 29.కిమ్మీరవధ, 30.కైరాతం, 31. ఇంద్రలోకాభిగమనము,
32.ధర్మజతీర్థయాత్ర, 33.జటాసుర వధ, 34.యక్షయుద్ధం, 35.అజగరము,
36.మార్కండేయోపాఖ్యానము, 37.సత్యాద్రౌపదీసంవాదము,
38.ఘోషయాత్ర, 39.ప్రాయోపవేశము, 40.వ్రీహిద్రోణకాఖ్యానము,
41.ద్రౌపదీహరణము, 42.కుండలాహరణము, 43. ఆరణేయము,
44.వైరాటము, 45.కీచకవధ, 46.గోగ్రహాణము, 47.అభిమన్యువివాహం,
48. ఉద్యోగము, 49.సంజయయానము, 50.ధృతరాష్ట్రప్రజాగరణము,
51.సానత్సుజాతము, 52. యానసంధి, 53.భగవద్యానము, 54.సేనానిర్యాత్ర,
55. ఉలూకదూతాభిగమనము, 56.సమరథ,అతిరథ సంఖ్యానము,
57.కర్ణభీష్మ వివాదము, 58.అంబోపాఖ్యానము, 59.జంబూఖండవినిర్మాణము,
60.భూమి పర్వము, 61.భీష్మాభిషేకము, 62.భగవద్గీత, 63.భీష్మవధ,
64.ద్రోణాభిషేకము,65.సంశప్తక వధ, 66.అభిమన్యు వధ,
67.ప్రతిజ్ఞాపర్వము, 68.జయద్రధ వధ, 69.ఘటోత్కచవధ, 70.ద్రోణ వధ,

71.నారాయణాస్త్రప్రయోగము, 72.కర్ణపర్వము, 73.శల్యపర్వము,
74.హ్రదప్రవేశము, 75.గదాయుద్ధము, 76.సారస్వతము, 77.సౌప్తికపర్వము,
78.వైషీకము, 79.జలప్రదానము, 80.స్త్రీపర్వము, 81.శ్రాద్ధ పర్వము,
82.రాజ్యాభిషేకము, 83.చార్వాక నిగ్రహము, 84.గృహప్రవిభాగము,
85.శాంతిపర్వము, 86.రాజధర్మానుకీర్తనము, 87. ఆపద్ధర్మము,
88. మోక్షధర్మము, 89.ఆనుశాసనికము,90. భీష్మస్వర్గారోహణము,
91.ఆశ్వమేధికము, 92అనుగీత, 93.ఆశ్రమవాసము,
94. పుత్రసందర్శనము,95. నారదాగమనము, 96.మౌసలము,
97.మహాప్రస్థానికము, 98.స్వర్గారోహణము, 99.హరివంశము,
100.భవిష్యత్పర్వము.

పర్వముల పేర్లు	ఉప పర్వములు	శ్లోకములు	ఆశ్వాసములు	పద్యగద్యములు.
1. ఆది పర్వము	18	9,984	8	2,084
2.సభాపర్వము	9	4,311	2	618
3.అరణ్యపర్వము	16	13,664	7	2,894
4.విరాటపర్వము	4	3,500	5	1,624
5. ఉద్యోగపర్వము	11	6,998	4	1,562
6.భీష్మపర్వము	5	5,884	3	1,171
7.ద్రోణపర్వము	8	10,919	5	1,860
8.కర్ణపర్వము	1	4,900	3	1,124
9.శల్యపర్వము	4	3,220	2	827
10.సౌప్తికపర్వము	3	2,874	2	376
11.స్త్రీపర్వము	5	1,775	2	376
12.శాంతిపర్వము	4	14,525	6	3,093
13.అనుశాసనిక	2	12,000	5	2,148
14.అశ్వమేధ	2	4,420	4	976

15. ఆశ్రమవాస పర్వము	3	1,106	2	362
16.మౌసల పర్వము	1	300	1	226
17.మహాప్రసానిక పర్వము	1	120	1	79
18,స్వర్గారోహణ పర్వము	1	200	1	97
19.హరి వంశపర్వము,భవిష్యపర్వము.	- -	==	=	--
మొత్తం.	100	1,00,500	63	21,507

మహాభారతమును వ్యాసుడు మూడు సంవత్సరములు రచించాడు. ఈ మహా భారతమును స్వర్గలోకంలో చెప్పడానికి నారద మహా మునిని, పితృ లోకంలో చెప్పడానికి దేవలుడిని, గరుడ గంధర్వయక్షరాక్షస లోకములలో చెప్పడానికి తన కుమారుడైనశుక మహర్షిని, సర్పలోకములో చెప్పడానికి సుమంతుడిని, మానవలోకంలో చెప్పడానికి వైశంపాయనుడిని నియమించాడు వ్యాసుడు.

పూర్వం దేవాసురయుద్ధం జరిగింది. అదే మాదిరి ఇప్పుడు మహాభారత యుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధములో భీష్ముడు 10 దినములు, ద్రోణుడు ఐదు రోజులు, కర్ణుడు రెండు రోజులు, శల్యుడు అర్ధరోజు, సేనా నాయకత్వము వహించారు. మిగిలిన సగము దినము భీముడు, సుయోధనుడు గదాయుద్ధము చేసారు.

ఈ మహా యుద్ధములో పాండవ పక్షమున ఏడు అక్షౌహిణులు, కౌరవ పక్షమున పదకొండు అక్షౌహిణుల సైన్యము పాల్గొన్నారు.   శమంత పంచకము అనే ప్రదేశములో 18 రోజుల పాటు ఒకరిని ఒకరు చంపుకొని 18 అక్షౌహిణుల

సైన్యము మరణించారు.” అని సూతి చెప్పగా శౌనకాది మహామునులు ఇలా అడిగారు.

“అనఘా! 18 అక్షౌహిణులు అన్నారు, శమంతక పంచకము అన్నారు. వాటి అర్ధం వివరించండి. అసలు ఈ యుద్ధం ఎందుకు జరిగింది. కౌరవ పాండవులకు వైరము ఎందుకు ఏర్పడింది. ఈ భీష్ముడు ఎవరు. వివరంగా తెలపండి.” అని అడిగారు. సూతుడు శౌనకాది మహా మునులకు ఇలా చెప్పసాగాడు.

త్రేతాయుగము ద్వాపర యుగము సంధి కాలంలో మదించిన ద్వేషంతో పరశు రాముడు ఇరవై ఒక్క సార్లు క్షత్రియ వంశమును నిర్మూలించాడు. పరశురాముడు చంపిన క్షత్రియుల రక్తం ఏడు పాయలుగా పారింది. ఆ పాయలలో పారుతున్న రక్తంతో పరశురాముడు తన తండ్రికి తర్పణము విడిచాడు. దానితో పరశురామునికి క్షత్రియ కులము మీద ఉన్న కోపము చల్లారింది. పరశురాముడు క్షత్రియులను చంపి రక్తము పారించిన ప్రదేశమునకు శమంత పంచకము అని పేరు వచ్చింది.

ఇంక సైన్య విశేషములు చెబుతాను వినండి.

ఒక రథము, ఒక ఏనుగు, మూడు హయములు, ఐదుగురు సైనికులు కలిసి పత్తి అని పిలుస్తారు. అటువంటి పత్తులు మూడైతే సేనాముఖము అంటారు. అటువంటి సేనాముఖములు మూడైతే గుల్మము అంటారు. అలాంటి గుల్మములు మూడు కలిస్తే గణం అవుతుంది. అటువంటి గణములు మూడైతే వాహిని అవుతుంది. మూడు వాహినులు కలిస్తే పృతనము అవుతుంది. మూడు పృతనములు ఒక చమువు. మూడు చమువులు ఒక అనీకిని. అటువంటి

అనీకినులు పది అయితే అక్షౌహిణి అవుతుంది. అనగా 21,870 రథములు, 21,870 ఏనుగులు, 65.610 హయములు (గుఱ్ఱములు), 1,09,350 భటులు కలిస్తే ఒక అక్షౌహిణి అవుతుంది. అటువంటి అక్షౌహిణులు పదునెనిమిది. పదునెనిమిది అక్షౌహిణీల సైన్యముతో కురు వీరులు యుద్ధం చేసారు కాబట్టి ఆ ప్రదేశమునకు కురుక్షేత్రము అని కూడా పేరు వచ్చింది. ఇదీ మహాభారత యుద్ధ సైన్యవిశేషము.

ఇంక భారత కథను మొదలు పెడతాను వినండి. పంచపాండవులలో అర్జునుడు ప్రముఖుడు. అతడే శ్రీకృష్ణునికి బావ. అర్జునుని కుమారుడు అభిమన్యుడు. అభిమన్యుని కుమారుడు పరీక్షిత్తు మహారాజు. ఆ పరీక్షిత్తు మహారాజు కుమారుడు జనమేజయుడు. ఆ జనమేజయుడు ఒకసారి ఒక మహా యజ్ఞము చేస్తున్నాడు. సరమ అనే దేవతల కుక్క కుమారుడు సారమేయుడు. ఆ సారమేయుడు ఆ యజ్ఞము చేసే చోటికి వచ్చి ఆడుకుంటున్నాడు. జనమేజయుని తమ్ముళ్లు అది చూచారు. వారు ఆ కుక్క పిల్లను కొట్టి తరిమేసారు.

సారమేయుడు అనే కుక్క పిల్ల ఏడుస్తూ పోయి తన తల్లి సరమకు జరిగిన విషయం చెప్పింది. సరమ కోపంతో జనమేజయుని వద్దకు వచ్చింది. “ఓ జనమేజయ మహారాజా! నీ తమ్ములు ఏ మాత్రం వివేకము, కరుణ లేకుండా నా కొడుకు సారమేయుని కొట్టారు. ఓ రాజా! యుక్తా యుక్త వివేచన విచక్షణ లేకుండా మంచి వారికి, సాధువులకు అపకారం చేసే వారికి అకారణంగా ఆపదలు వచ్చి మీద పడతాయి.” అని పలికి ఆ సరమ అనే కుక్క వెళ్లి పోయింది.

తరువాత కొన్నాళ్లకు జనమేజయుడు తాను చేయుచున్న యాగము

పూర్తి చేసాడు. తన రాజధాని హస్తినా పురమునకు పోయి సుఖంగా ఉన్నాడు. ఇంతలో జనమేజయునికి సరమ మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. చేసిన తప్పుకు శాంతి చేయిద్దాము అనుకున్నాడు. తగిన ఋత్విక్కు కోసరం అన్వేషిస్తున్నాడు.

ఆ క్రమంలో శ్రుత శ్రవసుడు అనే మునిని కలుసుకున్నాడు. అతనికి నమస్కరించి ఇలా అన్నాడు. "తమరి కుమారుడు సోమశ్రవసుని నాకు పురోహితునిగా పంపండి." అని అర్థించాడు. దానికి తండ్రి సమ్మతించాడు. జనమేజయుడు సోమశ్రవసుని పురోహితునిగా స్వీకరించాడు. సోమశ్రవసుని ఆధ్వర్యంలో అనేక పుణ్యకార్యములు చేసాడు.

పైలుడి శిష్యుని పేరు ఉదంకుడు. ఉదంకుడు గురువులను భక్తితో సేవించి అణిమ, లఘిమ, ప్రాప్తి, ప్రాకామ్యం, మహిమ, ఈశత్వం, వశిత్వం, కామానసాయిత, అనే ఎనిమిది సిద్ధులు పొందాడు. ఒక రోజు గురువు గారి భార్య ఉదంకుని పౌష్యుడు అనే మహారాజు భార్య వద్దనున్న కుండలములు తీసుకురమ్మని పంపింది. ఉదంకుడు ఆ పని మీద పౌష్య మహారాజు వద్దకు వెళుతుండగా దారిలో ఒక దివ్య పురుషుని చూచాడు. అతని కోరిక మేరకు గోమయము (ఆవు పేడ) భక్షించాడు. ఆ దివ్య పురుషుని అనుగ్రహం పొందాడు.

తరువాత పౌష్యమహారాజు వద్దకు వెళ్లాడు. "మహారాజా! నేను నా గురుపత్ని ఆజ్ఞ మేరకు నీ వద్దకు వచ్చాను. నీ భార్య వద్దనున్న కుండలములు ఇప్పిస్తే అవి తీసుకొని పోయి మా గురుపత్నికి ఇస్తాను. త్వరగా ఇప్పించండి." అని అడిగాడు. "మహాత్మా! ఆ కుండలములు నా భార్య వద్ద ఉన్నవి. ఆమెను అడిగి తీసుకోండి." అని అన్నాడు.

ఉదంకుడు పౌష్యమహారాణి వద్దకు వెళ్లాడు. కాని ఆమె ఉదంకునికి కనిపించలేదు. మరలా రాజు వద్దకు వచ్చి "రాజా! మహారాణి నాకు కనిపించలేదు. మీరే ఆ కుండలములు తెప్పించి ఇవ్వండి." అని అడిగాడు. "మహాత్మా! నా భార్య మహా పతివ్రత. చాలా పవిత్రురాలు. ఆమె అపవిత్రులకు కనపడదు." అని అన్నాడు. అప్పుడు ఉదంకునికి గుర్తుకు వచ్చింది. తాను గోమయ భక్షణము చేసి ఆచమనము చేయలేదు అని. ఆ అపవిత్రత వలన రాణి తనకు కనపడలేదు అని అనుకున్నాడు.

వెంటనే తూర్పు తిరిగి కాళ్లు చేతులు శుభ్రంగా కడుక్కొని, ఆచమనం చేసాడు. వెంటనే పౌష్యాదేవి వద్దకు వెళ్లాడు. ఆమె ఉదంకునికి కనపడింది. ఆమెను కుండలములు అడిగాడు ఉదంకుడు. ఆమె కుండలములు ఉదంకునికి ఇచ్చింది. ఇలా చెప్పింది. "కుమారా! తక్షకుడు ఈ కుండలములు అపహరించవలెనని చాలా కాలం నుండి వేచి ఉన్నాడు. తక్షకుడు మాయల మారి. కాబట్టి నీవు ఈ కుండలములు తక్షకుని కంటపడకుండా భద్రంగా తీసుకొని పో." అని చెప్పింది. అలాగే అని కుండలములు తీసుకొని ఉదంకుడు పౌష్యుని వద్దకు వెళ్లాడు.

పౌష్యుడు ఉదంకుని భోజనము చేసి వెళ్ల మన్నాడు. సరే అన్నాడు ఉదంకుడు. ఉదంకుడు భోజనము చేస్తూ ఉంటే ఆ భోజనములో ఒక వెంట్రుక వచ్చింది. ఉదంకుడు పౌష్యుని చూచి "నీవు నాకు అపవిత్రమైన భోజనము పెట్టావు కాబట్టి గుడ్డివాడివై పో!" అని శాపం పెట్టాడు.

"నేను చేసిన చిన్న తప్పుకు ఇంత పెద్ద శాపం ఇచ్చావు కాబట్టి నీకు సంతానము కలగకుండు గాక!" అని ప్రతిశాపం ఇచ్చాడు పౌష్యుడు.

తన తప్పు తెలుసుకున్నాడు పౌష్యుడు. "అయ్యా! నాకు సంతానం కావాలి. దయచేసి తమ శాపం ఉపసంహరించుకోండి." అని పౌష్యుని ప్రాధేయపడ్డాడు ఉదంకుడు.

"ఉదంకా! మీ బ్రాహ్మణులకు మనసు నవనీతము కాని మాట కర్కశము. కాని మా క్షత్రియులకు మనసు కర్కశము కాని మాట సౌమ్యము. బ్రాహ్మణుడు తన శాపం ఉపసంహరింప గలరు కాని క్షత్రియులకు అది సాధ్యము కాదు. కాబట్టి నీవు నాకు ఇచ్చిన శాపము ఉపసంహరింపుము." అని అన్నాడు.

అలాగే అన్నాడు ఉదంకుడు. "నా శాపము(అంధత్వము) కొద్దికాలము మాత్రమే ఉంటుంది. తరువాత శాపవిమోచనమవుతుంది." అని చెప్పి ఉదంకుడు కుండలములతో సహా గురు పత్ని వద్దకు వెళుతున్నాడు. దారిలో ఒక జలాశయము కనపడింది. ఉదంకుడు తన కుండలములను ఒక పవిత్రమైన ప్రదేశములో పెట్టి తాను జలాశయములో దిగి అనుష్ఠానము చేసుకుంటున్నాడు. ఇంతలో తక్షకుడు ఒంటి మీద బట్టలు లేకుండా నగ్నంగా అక్కడకు వచ్చి ఆ కుండలములు తీసుకొని పారిపోయాడు. ఉదంకుడు ఇది చూచి తక్షకుని వెంబడించాడు. తక్షకుడు ఒక రంధ్రం గుండా నాగలోకానికి పారిపోయాడు.

ఉదంకుడు కూడా నాగలోకానికి వెళ్లాడు. అక్కడ ఉన్న నాగ రాజులను పేరు పేరునా స్తుతించాడు. "తన వేయి పడగల మీద భూభారమును మోస్తూ శ్రీ మన్నారాయణుడికి శయ్యగా వెలుగొందే అనంతా! నీకు నమస్కారము. సమస్త నాగ లోకమును రాక్షసుల బాధ నుండి రక్షిస్తూ, మహాశివుని మెడలో అలంకారంగా వెలుగొందుచున్న ఓ వాసుకీ! నన్ను అనుగ్రహించు. దేవతల

చేతా మనుష్యుల చేతా పూజింప బడే సమస్త నాగరాజులకు నమస్కారము. తన కుమారుడైన అశ్వసేనుడితో కూడి భూలోకము అంతా సంచరించుచున్న తక్షకా! నన్ను అనుగ్రహించు." అని నాగుల నందరనూ పొగిడాడు ఉదంకుడు.

అప్పుడు అతనికి తెలుపు నలుపు దారాలతో వస్త్రములు నేయుచున్న ఇద్దరు స్త్రీలు, పన్నెండు ఆకులు గల చక్రమును తిప్పుతున్న ఈ ఇద్దరు స్త్రీల యొక్క ఆరుగురు కుమారులు, ఒక పెద్ద గుఱ్రమును ఎక్కిన ఒక దివ్యపురుషుని చూచాడు. ఆ దివ్యపురుషుడు ఉదంకుని చూచి "ఉదంకా! నీకు ఏమి వరం కావాలో కోరుకో!" అని అడిగాడు. వెంటనే ఉదంకుడు "ఈ నాగకులము మొత్తం నాకు వశవర్తులయి ఉండాలి." అని అడిగాడు. "అలాగయితే నువ్వు వచ్చి ఈ గుఱ్రం చెవిలో గట్టిగా ఊదు." అని అన్నాడు ఆ దివ్యపురుషుడు. వెంటనే ఉదంకుడు పోయి ఆ గుఱ్రం చెవిలో గట్టిగా ఊదాడు. అప్పుడు ఆ గుఱ్రము శరీరంనుండి భయంకరమైన అగ్ని జ్వాలలు పుట్టి నాగలోకమును చుట్టుముట్టాయి.

నాగులంతా ప్రళయం వచ్చిందని భయపడ్డారు. నాగరాజు తల్లడిల్లి పోయాడు. వెంటనే తక్షకుడు గడగడా వణుకుతూ వచ్చి తాను అపహరించిన కుండలమును ఉదంకుడికి ఇచ్చాడు. అక్కడి నుండి బయటకు ఎలా వెళ్లాలా అని మథన పడుతున్న ఉదంకునితో ఆ దివ్యపురుషుడు ఇలా అన్నాడు. "ఉదంకా! నీవు ఈ గుఱ్రము ఎక్కి నీకు కోరిన చోటికి వెళ్లు" అన్నాడు. వెంటనే ఉదంకుడు ఆ గుఱ్రము ఎక్కి గురువుగారి ఆశ్రమమునకు వెళ్లాడు. గురుపత్నికి కుండలములు ఇచ్చాడు.

"ఉదంకా! పక్కనే ఉన్న పౌష్యమహారాజు దగ్గరనుండి కుండలములు తేవడానికి ఇంత ఆలస్యమా!" అని గురువుగారు ఉదంకుని అడిగారు.

ఉదంకుడు జరిగిన విషయాలు అన్ని గురువుగారికి చెప్పాడు.

“ఉదంకా! నీవు ధన్యుడవు. ఆ ఎద్దు నెక్కి వచ్చిన వాడు ఇంద్రుడు. ఆ ఎద్దు ఐరావతము. నీవు తిన్న గోమయము అమృతము. నీవు నాగ లోకములో చూచిన స్త్రీలు ధాత, విధాత. ఆ తెలుపు,నలుపు దారాల వస్త్రము రాత్రి పగలు, 12 ఆకులు గల చక్రము 12 మాసములు గల సంవత్సరకాలము. ఆరుగురు కుమారులు ఆరు ఋతువులు. ఆగుర్రము నెక్కి వచ్చిన దివ్య పురుషుడు ఇంద్రుని మిత్రుడు పర్జన్యుడు. మొదట్లోనే నీవు ఇంద్రుడిని చూచి అమృతపానము చెయ్యడం వల్ల నీవు కోరుకున్న పని నెరవేరింది. నీవు గురు పత్ని కోరిక నెరవేర్చడం వల్ల గురు దక్షిణ చెల్లించుకున్నావు. నీ విద్యాభ్యాసం పూర్తి అయింది. నీకు కోరిన చోటికి వెళ్ల వచ్చును.” అని పలికాడు గురువు.

ఉదంకుడు గురువుకునమస్కరించి వెళ్లిపోయాడు. కాని ఉదంకుని మనసులో మాత్రము తక్షకుడు తనకు చేసిన అపకారము మరువలేక పోయాడు. తక్షకుని మీద పగ తీర్చుకోవాలని అనుకున్నాడు. వెంటనే జనమేజయ మహారాజు వద్దకు వెళ్లాడు.

“జనమేజయ మహారాజా! నీకు శుభము కలుగు గాక. నా పేరు ఉదంకుడు. నేను నా గురువు గారి కార్యము మీద పోయేటప్పుడు, కుటిల బుద్ధితో ఏ మాత్రం వివేకం లేకుండా తక్షకుడు నాకు అపకారము చేసాడు. నన్ను మోసం చేసి గురుపత్ని కుండలములు అపహరించాడు. జనమేజయ మహారాజా! నాకే కాదు ఆ తక్షకుడు నీకూ మహాపకారము చేసాడు. మహావీరుడు అర్జునుని మనుమడు, అభిమన్యుని కుమారుడు అయిన నీ తండ్రి పరీక్షిత్తును దారుణంగా కాటువేసి చంపాడు. తన ఘోర మైన విషాగ్ని కీలలకు నీ తండ్రిని బలిచేసాడు. ఒక విప్రుని కోరిక మేరకు నీ తండ్రిని

చంపాడు. తక్షకుడు మహా బలవంతుడు కదా.   ఆ బ్రాహ్మణునికి ఇది తప్పు. పరీక్షిత్తు మహారాజును చంపడం భావ్యం కాదు అని నచ్చచెప్పవచ్చుకదా! కాని చెప్పలేదు. ఆ బ్రాహ్మణుడు చంపమనగానే వచ్చి, కాటు వేసి, నీ తండ్రిని దారుణంగా చంపాడు.

జనమేజయమహారాజా! నీ తండ్రిని చంపిన వాడి మీద ప్రతీకారం తీర్చుకో! వెంటనే సర్పయాగం చెయ్యి. ఆ తక్షకుడిని ఆ యాగాగ్నిలో భస్మం చెయ్యి. ఒక్క తక్షకునే కాదు. సమస్త నాగజాతినే భస్యం చెయ్యి. నీ తండ్రిని చంపిన తక్షకుని మీద పగ చల్లార్చుకో! మహారాజా! ఒక్కడు తప్పు చేస్తే ఆ కులమంతా తప్పు చేసినట్టే. ఇదేమీ కొత్త కాదు. కాబట్టి వెంటనే సర్పయాగము చేసి తక్షకుని తో సహా సమస్త నాగ లోకమును యాగాగ్నిలో భస్మం చెయ్యి!" అని ఉదంకుడు జనమేజయుని రెచ్చగొట్టాడు.

ఈ కథ విన్న శౌనకాది మహామునులు సూతునితో ఇలా అన్నారు. "మహాత్మా! ఈ నాగకులమంతా యాగాగ్నిలో పడి భస్మం కావడానికి వేరు కారణం ఏమన్నా ఉందా!" అని అడిగారు.

" మహామునులారా మంచి ప్రశ్న వేసారు. పూర్వము సర్పకులమునకు తల్లి అయిన కద్రువ తన కుమారులకు ఇచ్చిన శాపం వలన, సర్పకులము అంతా జనమేజయుడు చేయబోయే సర్పయాగంలో పడి నశిస్తూ ఉంటే, పూర్వము భృగువంశము లో పుట్టిన రురుడు లోకములో ఉన్న పాములను అన్నిటినీ నాశనం చేస్తుంటే దానిని సమస్రపాదుడు ఆపి నట్టు, సర్పయాగంలో నాశనం అవుతున్న సర్పకులము ఆస్తీకుని వలన రక్షింపబడుతుంది. ఆ వృత్తాంతమును సవిస్తరముగా చెబుతాను వినండి.

పూర్వము భృగువు అనే మహర్షి ఉండేవాడు. అతని భార్య పేరు పులోమ. ఆమె గర్భం దాల్చింది. ఒకరోజు భృగువు గర్భిణితో ఉన్న తన భార్య పులోమను అగ్నిహోత్రము చూస్తూ ఉండమని చెప్పి తాను స్నానానికి సమీపంలో ఉన్న నదికి వెళ్లాడు. ఆ సమయంలో పులోముడు అనే రాక్షసుడు అక్కడకు వచ్చాడు. పులోమను చూచాడు. ఆ రాక్షసుడికి పులోమ మీద మోహం కలిగింది. ఈమె ఎవ్వరు అని అగ్నిహోత్రుడిని అడిగాడు.

ఇప్పుడు అగ్ని సంకటం లో పడ్డాడు. ఎందుకంటే ఆ పులోమను మొదట పులోముడు అనే ఆ రాక్షసుడు వివాహం చేసుకోవాలని అనుకున్నాడు. కాని ఆమె తండ్రి ఒప్పుకోలేదు. భృగువుకు ఇచ్చి చేసాడు. ఆమె పులోమ అని తెలిస్తే రాక్షసుడు ఆమెను ఏం చేస్తాడో అని భయం. అదీ కాక, నిజం చెబితే ముని శాపం ఇస్తాడు. అబద్ధం చెబితే పాపం చుట్టుకుంటుంది. ఎలాగా అని ఆలోచించాడు. ముని శాపాన్ని ఎలాగైనా పోగొట్టుకోవచ్చు. కాని అనృతదోషమును పోగొట్టు కొనడం సాధ్యం కాదు. అని అనుకొన్నాడు.

పులోముని చూచి అగ్ని ఇలా అన్నాడు. "ఈమె భృగుమహర్షి భార్య పులోమ"అని చెప్పాడు.

పులోముడు ఆమెను గుర్తు పట్టాడు. తాను మొదట వివాహం చేసుకోదలచిన లలన ఆమే అని తెలుసుకున్నాడు. వెంటనే వరాహ రూపం దాల్చాడు. పులోమను బుజం మీద వేసుకొని పారిపోయాడు. అలా పారిపోతూ ఉండగా, ఆ అదురుకు ఆమెకు ప్రసవం అయింది. బిడ్డ కింద పడ్డాడు. అలా గర్భం నుండి జారిన వాడు కాబట్టి వాడికి చ్యవనుడు అని పేరు వచ్చింది. తల్లి గర్భంనుండి జారి పడిన చ్యవనుడు కళ్లు తెరవ గానే ఆ తీక్ష్ణ తకు తట్టుకోలేక పులోముడు అనే ఆ రాక్షసుడు భస్మం అయ్యాడు.

అప్పుడు పులోమ బిడ్డను ఎత్తుకొని భృగు మహర్షి ఆశ్రమానికి వచ్చింది. పులోముడు పులోమను ఎత్తుకొని పోతుంటే ఆమె కళ్లనుండి జాలువారిన కన్నీరు ఆ ఆశ్రమ సమీపంలో ఒక నదిగా ప్రహించింది. ఆ నదికి వధూసర అని బ్రహ్మ నామకరణం చేసాడు.

ఈ లోపల భృగువు స్నానం ముగించుకొని ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. రాగానే అప్పుడే ఉదయించినట్టున్న తన కుమారుని, భార్యను చూచాడు. జరిగింది తెలుసుకున్నాడు. “అసలు నీవు పులోమ అనీ, నా భార్య అనీ ఆ రాక్షసునికి ఎలా తెలిసింది. ఎవరు చెప్పారు?” అని అడిగాడు.

“ నాథా! ఈ అగ్ని దేవుడు నా పేరు పులోమ అనీ, నేను తమరి భార్య అనీ చెప్పాడు. వెంటనే వాడు వరాహ రూపంతో నన్ను ఎత్తుకొని బుజం మీదపెట్టుకొని పరుగెత్తాడు. అప్పుడు ఈ బిడ్డ నా గర్భంలోంచి జారి కింద పడ్డాడు.   అత్యంత తేజస్సు గల ఈ బిడ్డను చూడగానే ఆ రాక్షసుడు భస్మము అయ్యాడు.” అని చెప్పింది పులోమ.

భృగువుకు కోపం వచ్చింది. “నా భార్య గురించి చెప్పిన నీవు అతి క్రూరుడవు. వాడు నా భార్యకు అపకారం చేస్తాడని తెలిసికూడా వాడికి నా భార్యగురించి చెప్పావు. అందుకని నీవు సర్వభక్షకుడివి అగుదువు గాక” అని అగ్నిదేవుని శపించాడు.

అప్పుడు అగ్ని భృగువుతో ఇలా అన్నాడు. “మహాఋషీ! తనకు తెలిసిన విషయాన్ని దాచి పెట్టి అబద్ధం చెప్పేవాడు నరకానికి పోతాడని నీకు తెలుసుకదా! నేను కూడా అసత్య దోషమునకు భయపడి ఈమె భృగువు భార్య అని ఉన్న విషయం చెప్పాను. నేను అఖిల జగములకు కర్మ సాక్షిని. అటువంటి

నేను అబద్ధం ఎలా చెప్పగలను. కాని నా తప్పు ఏమీ లేకపోయినా నీవు నాకు శాపం ఇచ్చావు. నేను కూడా నీకు శాపం ఇవ్వడానికి శక్తిలేని వాడను కాను కదా! కాని, కొట్టినా, తిట్టినా, పరుషమైన మాటలు పలికినా, ఉత్తమ బ్రాహ్మణులు పూజ్యులే కదా! అలాంటి బ్రాహ్మణులకు అపకారము చేస్తే నాకు ఇహము,పరమూ రెండూ లేకుండా పోతాయి. ఈ విషయం తెలిసిన వాడను కాబట్టి నేను ఎల్లప్పుడూ బ్రాహ్మణు లను పూజిస్తాను. బ్రాహ్మణుల మీద కోపించడానికి భయపడతాను. ఓ భృగు! నీవు కూడా ఉత్తమ మైన బ్రాహ్మణుడవు. ఏమిచేసినా నీకే చెల్లింది. సమస్తలోకములను హితం చేసే నాకు శాపం ఇచ్చి లోకాలకు అపకారం చేసావు. ఎలాగంటే, ప్రతి రోజూ వేదములో చెప్పబడిన నిత్యనైమిత్తికబలి విధానములలో బ్రాహ్మణుల చేత నాలో వేల్చబడిన హోమద్రవ్యములను, హవిస్సులను, పిండములను నేను తీసుకొని పోయి దేవతలకు, పితరులకు అందిస్తుంటాను. అందుకే నాకు హవ్యవాహనుడని పేరు వచ్చింది. కానీ నీవు ఇచ్చిన శాపం ప్రకారము నేను సర్వభక్షకుడినైతే నేను అపవిత్రుడిని అవుతాను. ఇంక నాకు హవిస్సులను తీసుకొని పోయి దేవతలకు,పితరులకు ఇచ్చే అర్హత లేదు. నేను ఆ పని చెయ్యకపోతే లోకము స్తంభించి పోతుంది.” అని అన్నాడు అగ్ని.

వెంటనే అగ్ని దేవుడు తన జ్వాలలను ఉపసంహరించుకున్నాడు. త్రేతాగ్నులు (ఆహవనీయం, దక్షిణాగ్ని, గార్హపత్యం) జ్వలించడం మాను కున్నాయి. దేవక్రతువులు, యజ్ఞయాగములు నిలిచిపోయాయి. అగ్నిహోత్రము లేకపోవడంతో ఉదయం, సాయంత్రం చేసే ఔపోసనాది కార్యములు ఆగి పోయాయి. దేవతార్చనలలో దీపాలు వెలగడం లేదు. పితృకార్యములలో పితరులకు చేసే పిండప్రదానము నిలిచిపోయింది. జనమంతా హాహాకారాలుచేస్తున్నారు. అందరూ కలిసి మునుల దగ్గరకు వెళ్లారు. వారు అందరూ కలిసి దేవతల దగ్గరకు వెళ్లారు. అందరూ కూడపల్కుకొని

బ్రహ్మదేవుని వద్దకు పోయారు. విషయమంతా తెలుసుకున్న బ్రహ్మ అగ్ని దేవుని పిలిపించాడు.

“ ఓ అగ్నీ! వ్యక్తమవుతున్న (కనిపించుచున్న) ఈ సమస్త భూతకోటికి నీవు యజమానివి. ఈ చరాచర సృష్టికి నీవు హేతుభూతుడవు. సమస్త దేవతలకు ముఖం లాంటి వాడివి. లోకపావకుడవు. అలాంటి నీవు ఇలా చెయ్యడం భావ్యమా! భృగుమహర్షి వాక్కు అమోఘము. ఆ ముని వాక్కు ప్రకారము నీవు సర్వభక్షకుడివి అయినా నీకు అశౌచము ఎలా కలుగుతుంది. నీవు శుచులలో శుచుడివి. నీ వలన సర్వమూ పవిత్రము అవుతుంది. పూజింప తగిన వారిలో నీవు అగ్రపూజ్యుడివి. కాబట్టి నీ విధులు యధావిధిగా నిర్వర్తించు. బ్రాహ్మణుల సాయంతో హవిస్సులను దేవతలకు అందించు.” అని అన్నాడు బ్రహ్మ దేవుడు.

అగ్నిదేవుడు బ్రహ్మదేవుని మాటలను ఆమోదించాడు. అగ్ని కార్యములు యధావిధిగా జరుగుతున్నాయి. తరువాత, భృగు కుమారుడైన చ్యవనుడు సుకన్య అనే కన్యను వివాహమాడాడు. వారికి ప్రమతి అనే కుమారుడు కలిగాడు. క్షీరసాగర మధన సమయంలో అమృత కలశంతో పాటు ఘృతాచి అనే అప్సరస కూడా పుట్టింది. ఆ ఘృతాచిని ప్రమతి పెళ్లిచేసుకున్నాడు. ఆ ఇరువురికి రురుడు అనే కుమారుడు జన్మించాడు.

ఇది ఇలా ఉండగా, విశ్వావసుడు అనే గంధర్వరాజుకు, మేనక అనే అప్సరసకు ప్రమద్వర అనే కుమార్తె పుట్టింది. ఆ ప్రమద్వర స్థూలకేశుడు అనే ముని ఆశ్రమంలో పెరుగుతూ ఉంది. ఆ ప్రమద్వరను ఈ రురుడు ప్రేమించాడు. పెళ్లి చేసుకోవాలని అనుకున్నాడు.

ఇంతలో ఒకరోజు ఆ ప్రమద్వరను ఒక పాము కాటు వేసింది. పాము కాటుతో ప్రమద్వర మరణించింది. ఆ ముని ఆశ్రమంలో ఉన్న వారందరూ ఆమె మరణానికి దుఃఖించారు. ఈ వార్త విన్న రురుడు గుండె బద్దలు అయ్యేట్టు ఏడ్చాడు. అక్కడ ఉండలేక ఒంటరిగా అడవులలోకి వెళ్లిపోయాడు. ఒక చోట కూర్చుని చేతులు పైకెత్తి "ఓ దేవతలారా! ఓ బ్రాహ్మణులారా! నేను దేవ యజ్ఞములు, వేదాధ్యయనము, వ్రతములు, పుణ్యకార్యములు చేసిన వాడిని అయితే, నేను నా గురువులను భక్తితో సేవించేవాడిని అయితే, నేను ఘోరమైన తపస్సు చేసేవాడిని అయితే, నా మనస్సునిండా నిల్చిన నా ప్రేయసి ప్రమద్వరకు మీ అందరి దయవలన విషము దిగిపోవుగాక!" అని ప్రార్థించాడు. "ఈ లోకంలో ఎంతో మంది మంత్ర తంత్రములు నేర్చినవారు. విషతత్త్వ శాస్త్రములు చదివిన వారు ఉన్నారు కదా! ఒక్కరు కూడా ప్రమద్వర ను ఈ విషము నుండి కాపాడలేరా! అలా చేస్తే నేను ఇప్పటి వరకూ చేసిన తపోఫలము, అధ్యయన ఫలము వారికి ధారపోస్తాను." అని ఆ క్రోశించాడు.

అతని మొరను విని ఒక దేవదూత ఆకాశమునుండి ఇలా పలికాడు. "ఓ విప్రోత్తమా! ప్రమద్వరను కాలవశమున పాము కాటు వేసింది. దానిని ఆపడం ఎవరి తరమూ కాదు. కాని దీనికి ఒక ఉపాయము మాత్రం ఉంది. ఎవరైనా తమ ఆయుర్దాయములో సగం ఆమెకు ఇస్తే ఆమె విషం నుండి విముక్తి పొందుతుంది. ఇదివరకటి కంటే ఎక్కువ తేజస్సుతో జీవిస్తుంది. ఇది యమధర్మరాజు అనుమతితో నేను చెబుతున్నాను." అని అన్నాడు. రురుడు సంతోషంతో తన ఆయువులో సగభాగం ప్రమద్వరకు ఇచ్చాడు. ప్రమద్వర విషము నుండి విముక్తి పొందింది. రురుడు, ప్రమద్వర పెళ్లిచేసుకొని సుఖంగా ఉన్నారు.

కాని రురుడికి మాత్రం తన ప్రేయసికి అపకారం చేసిన పాముల మీద

కోపం పోలేదు. ఒక కర్రతీసుకున్నాడు. కనిపించిన పామును కనిపించినట్టు చంపుతున్నాడు. చెట్ల వెంట పుట్టల వెంట తిరుగుతూ, పాములను వెతికి వెతికి మరీ చంపుతున్నాడు. అలా చంపుతుండగా ఒక రోజు డుండుభము అనే పామును చూచాడు. చిక్కిందిరా అని దానిని చంపడానికి కర్రపైకి ఎత్తాడు. ఆ డుండుభము అనే పాము భయపడి అతనితో ఇలా అంది.

" ఏంటిది? పాములను ఎందుకు చంపుతున్నావు? దీనికి కారణమేమి? నీవు మంచి తేజస్సుగల బ్రాహ్మణుడి లాగా కనపడుతున్నావు. ~~ఈ~~ పాములను చంపడం ఏమిటి?" అని అడిగింది.

" నా పేరు రురుడు. నేను ప్రమద్వర అనే కన్యను ప్రేమించాను.   ఒక పాము నేను ప్రాణంతో సమానంగా ప్రేమించిన నా ప్రేయసిని కాటు వేసింది.అందుకే పాములను చంపుతున్నాను. నిన్నుకూడా ఇప్పుడే చంపుతాను" అని కొట్టడానికి కర్రను పైకి ఎత్తాడు.

వెంటనే ఆ పాము మానవ ఆకృతి దాల్చి రురుడి ఎదురుగా నిలబడింది. రురుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. "ఇదేమిటి! నీవు పామువు కదా! మునీశ్వర అవతారం ఎత్తావేమిటి? నీవు ఎవరు?" అని అడిగాడు.

"అయ్యా! నేను సహస్రపాదుడు అనే మునీశ్వరుడను. నా స్నేహితుని పేరు ఖగముడు. ఒక రోజు ఖగముడు అగ్నికార్యము చేస్తున్నాడు. నేను పరిహాసానికి ఒక గడ్డితో చేసిన పామును అతని మీదికి విసిరాను. దానికి అతనికి కోపం వచ్చింది. నన్ను విషంలేని పాముగా మారిపొమ్మని శపించాడు. ఏదో పరిహాసానికి చేసిన పనికి అంతఘోరమైన శాపం పెడతావా! నన్ను క్షమించలేవా అని అడిగాను. మిత్రమా! నా మాట తప్పకుండా జరుగుతుంది. కానీ నీవు పాముగ

పడి ఉండగా నిన్ను చంపడానికి రురుడు అనే భృగు వంశ సంజాతుడు వస్తాడు. అతనిని చూడగానే నీకు మామూలు రూపం వస్తుంది అని అన్నాడు. ఆ కారణం చేత నిన్ను చూడగానే నేను నా మామూలు రూపం పొందాను.

అది సరే! నీవు బ్రాహ్మణ వంశంలో పుట్టావు కదా! సర్వగుణ సంపన్నుడివి కదా! ఇది ఏమి పని? ఇలాంటి క్రూరమైన పనులు క్షత్రియులకు తప్ప బ్రాహ్మణులకు ఉచితము కాదు కదా! ఎందుకంటే బ్రాహ్మణుడు అహింసాపరులు కదా! వారు హింస చేయరు. ఎదుటి వారు హింస చేస్తుంటే నివారించే కరుణామూర్తులు. జనమేజయుడు సర్పయాగము చేసి లోకములో ఉన్న పాములను అన్నింటినీ యాగాగ్నిలో భస్మం చేస్తుంటే నీ తండ్రిగారి శిష్యుడైన ఆస్తీకుడు కదా వారించాడు. నాగలోకమును రక్షించాడు. మరి నీవు ఇలా పాములను చంపడం భావ్యమా! ఈ సంహార కార్యక్రమం పమానలేవా!"అని అన్నాడు.

ఆ మాటలు విన్న రురుడు తన తప్పు తెలుసుకున్నాడు. పాములను చంపడం మానుకున్నాడు.

ఈ కథ విన్న శౌనకాది మహామునులు సూతునితో ఇలా అన్నారు. "ఎవరైనా తన బిడ్డలకు అపకారం చేస్తే తల్లి కాపాడుతుంది కదా. అటువంటిది కద్రువ తన కుమారులకు శాపం ఎలా ఇచ్చింది?" అని అడిగారు. దానికి సూతి ఇలా చెప్పసాగాడు.

మహాభారతము

ఆదిపర్వము ప్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము.